

УДК 378.6:351.74(474.2)

Володимир Валентинович ЧУМАК,

кандидат юридичних наук,

тимчасово виконуючий обов'язки начальника відділу організації наукової роботи

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-6171-2250>

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В ЕСТОНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Якісна професійна освіта та підготовка поліцейських є основою стабільності та правопорядку в державі. Стрімкий розвиток кримінально-правових відносин, новітні форми та методи злочинної діяльності та стійкість організованих угруповань обумовлюють запровадження нових підходів реалізації поліцейської діяльності. В той же час, поліцейська діяльність має дуалістичну природу: з одного боку, вона орієнтована на взаємодію з громадою, а з іншого – визначає стан внутрішньої безпеки в державі та є проявом демократизму. Відповідна успіш реалізації поліцейської діяльності залежить від рівня професійної освіченості поліцейського, його фахової майстерності та професіоналізму. Адже як слушно з цього приводу вказується в аналітичних виданнях, освічені та добре підготовлені поліцейські – більшою мірою пристосовані до нестандартних ситуацій та готові до вирішення проблем, креативного мислення і демонстрації широкого спектру поглядів. Ефективність і професійні якості, що залежать від освіти / підготовки поліцейських, є особливо важливими для країн із перехідною економікою, які будують нові служби поліції та проводять реформи в правоохоронній сфері [1, с. 7]. А відтак, запровадження нових стандартів до професійної підготовки поліцейського в Україні є визначальним для подальшого розуміння сутності поліцейської діяльності та визначення напрямів удосконалення Національної поліції України. В даному контексті особливої ваги набуває успішний зарубіжний досвід професійної підготовки поліцейських, особливо тих держав, з якими Україну пов'язують традиції охорони правопорядку. Однією з таких країн є Естонська Республіка, яка крім того сьогодні є стратегічним партнером України не лише в питаннях удосконалення діяльності Національної поліції України, а й також у міграційній та інших сферах.

Юридична освіта на сьогодні є одним із визначальних чинників розбудови правової держави, здійснення реформ у правоохоронній сфері. Розвиток мережі навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ як складової системи національної освіти зумовлений інтегруванням країн до європейського освітнього та наукового простору. Готовність і здатність працівників поліції вирішувати в складних соціально-політичних та економічних умовах завдання щодо охорони публічного порядку та публічної безпеки, боротьби зі злочинністю, зміцнення суверенітету та територіальної цілісності держави вимагають постійного підвищення професіоналізму кадрів, поглиблення їх знань, аналітичного складу мислення, уміння прогнозувати події та адекватно реагувати на них. В даному контексті ми приєднуємося до думки В. В. Сокурєнка, що традиційні підходи до підготовки працівників правоохоронних органів не повністю забезпечують необхідну якість і професійну компетентність кваліфікованих кадрів поліції. А тому правильним є висновок про наявність об'єктивно існуючого протиріччя між зростаючими вимогами сучасного суспільства до діяльності поліції та традиційною системою підготовки поліцейських [2, с. 3]. У зв'язку з чим активізуються питання перегляду концептуальних положень щодо організації підготовки поліцейських національних кадрів з урахуванням європейського провідного досвіду.

Професійна підготовка кадрів до лав поліції Естонії здійснюється у навчальній установі – Поліцейський та прикордонний коледж, що є структурною ланкою Естонської академії оборони Естонської Республіки. Як зазначають у самій академії, це школа для майбутнього і вже працюючого рятувальника, поліцейського, тюремного офіцера і співробітника митниці. Академія оборони є унікальним навчальним закладом у всьому світі, оскільки освіта в галузі внутрішньої безпеки всієї країни зосереджена в одній організації. Водночас академія пропонує як професійну, так і прикладну вищу освіту, ступінь магістра, а також паралельну професійну діяльність у сфері досліджень, розробок та інновацій, а також навчання без відриву від роботи. Академія також організує попередню підготовку в старших класах середньої школи [3]. У рамках Поліцейського та прикордонного коледжу здійснюється підготовка працівників поліції за такими спеціальностями, як: «Поліцейська служба» та «Офіцер поліції».

Спеціальність «Поліцейської служби» дає можливість здобувачам вищої юридичної освіти набути відповідного рівня власної професійної майстерності та компетентності, що є необхідними складовими успішного виконання основних видів діяльності поліцейської служби та що відповідають основним вимогам, що встановлені роботодавцями. Після завершення навчальної програми за спеціальністю «Поліцейська служба» здобувач керується основними цінностями та стандартами здійснення поліцейської організації, етичними стандартами посадової особи, застосовує основні напрямки діяльності поліції в обраній ним сфері роботи в робітничому середовищі, визнає сферу відповідальності працівника поліції, різних поліцейських органів та інших організацій і установ державного сектора та знаходить необхідне й ефективне вирішення різного роду проблем. У блоці вивчення спеціальних предметів є три поглиблених курси навчання: прикордонна служба, кримінальна поліція і правоохоронна поліція [4].

Метою вищої освіти за спеціальністю «Поліцейська служба» є підготовка компетентних і активних поліцейських фахівців на основі потреб поліції і прикордонної охорони та надання підтримки у формуванні відповідних компетенцій, необхідних для подальшого навчання в магістратурі або ж взагалі протягом усього життя. Навчання за спеціальністю «Поліцейська служба» передбачає прийом на денну форму. Тривалість навчання складає 3, з яких не менше 15 % –

це стажування в органах поліції Естонської Республіки. Навчання здійснюється на естонській мові в Таллінні або Пайкусі.

Навчання за цією спеціальністю закінчується складанням підсумкового екзаменаційного іспиту. Випусник за спеціальністю «Поліцейська служба» має право: продовжити навчання в Інституті внутрішньої безпеки при Академії оборони. Перша робота випусника за спеціальністю «Поліцейська служба» залежить від вільних вакансій в органах поліції і прикордонної служби. Щоб отримати необхідний досвід для подальшого кар'єрного зростання, випусники вищих закладів освіти зазвичай починають працювати патрульними поліцейськими. Однак порівняно з випусниками професійно-технічних навчальних закладів у них є можливість перейти на посади, що вимагають вищої освіти [3; 4].

Проходження за навчальною програмою за спеціальністю «Офіцер поліції» дає здобувачеві цієї спеціальності достатні знання для практичної роботи в органах поліції і прикордонної служби. Випусники програми володіють знаннями, навичками і підходами, які дозволяють їм працювати патрульними поліцейськими або прикордонниками, які забезпечують громадський порядок і громадську безпеку, проводять прикордонні перевірки в пунктах перетину кордону і справляються з найбільш поширеними проступками та злочинами. Викладання проводиться по черзі: спочатку здобувачі проходять теоретичне навчання у Поліцейському і Прикордонному коледжі в Пайкусі і Таллінні, а потім закріплюють практичні навички при патрулюванні на вулицях Касі [3; 4].

Навчання за спеціальністю «Офіцер поліції» здійснюється на денній формі навчання і складає 1,5 року. Навчання ведеться естонською мовою і закінчується підсумковим іспитом. Практика і практична робота складають більше половини обсягу навчання. Практика в основному здійснюється в східній частині, але практика для прикордонників сухопутного кордону має місце в південній частині. Щоб отримати сертифікат Прикордонної служби, курс «Виконання пошуково-рятувальних робіт на морі та на транскордонному водному об'єкті», здобувач повинен скласти професійний іспит прикордонної служби. Випусник навчальної програми за спеціальністю «Офіцер поліції» має право продовжити своє навчання в рамках навчальної програми поліцейської служби і при завершенні навчальної програми поліцейської служби (RPL) може бути зарахований на дистанційне навчання і професійну підготовку [5].

Зазначимо, що завдяки навчальній програмі «Офіцер поліції» здобувачі отримують необхідні знання, навички і підходи, які дозволяють їм працювати патрульними поліцейськими або прикордонниками відразу в Департаменті поліції і прикордонної охорони.

У підсумку зазначимо, що Поліцейський та Прикордонний коледж – це єдиний навчальний заклад в Естонській Республіці, де навчають співробітників для органів поліції та надаються перспективні можливості кар'єрного зростання в поліції та прикордонній службі, а також є перспектива працевлаштування на посади в інших силових структурах Естонської Республіки. Для випусників Поліцейського та Прикордонного коледжу є всі можливості для подальшого навчання на рівні магістра в галузі внутрішньої безпеки або в інших місцях, є перспектива отримання державної стипендії та навчання за кордоном.

Таким чином, професійна підготовки поліцейських кадрів у Естонії здійснюється за наступними принципами: чітка регламентація дій суб'єктів підготовки поліцейських кадрів (адміністрації, викладачів, інструкторів, курсантів); потужне методичне та навчальне (наукове) забезпечення, що має прикладне спрямування («accomplishments and skills»); професійна спрямованість навчання, що досягається завдяки широкому спектру спеціалізацій і професійних програм, освітніх практичних форм навчання («experiential learning»); висока інтенсивність занять поєднана з одночасним створенням гідних умов для навчання та відпочинку курсантів; підвищені вимоги до науково-педагогічних працівників, які обираються на конкурсній (рейтинговій) основі з урахуванням набутого ними практичного досвіду; постійний «зворотний зв'язок» («feedback») під час всього проміжку навчання між курсантами та адміністрацією, а також практичними працівниками поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Деканоїдзе Х., Хелашвілі М. Системи освіти та підготовки поліції в регіоні ОБСЄ. Київ, 2018. 164 с.
2. Сокурєнко В. В. Реформа правоохоронної системи як уособлення практичної реалізації вектора безпеки Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» // Публічне управління у забезпеченні сталого розвитку країни : зб. тез наук.-практ. конф. за міжнар. участю в межах Третьої щоріч. наук.-освіт. виставки «Публічне управління XXI», приуроч. до Всесвіт. дня науки (м. Харків, 24 листоп. 2016 р.). Харків : Харків. регіонал. ін-т держ. управління Нац. акад. держ. управління при Президентові України, 2016. С. 1–5.
3. Sisekaitseakadeemiast algab Eesti turvalisus (Эстонская академия обороны) // Akadeemiast. URL: <https://www.sisekaitse.ee/et/akadeemiast> (дата звернення: 01.10.2019).
4. Спеціальности // Akadeemiast. URL: <https://www.sisekaitse.ee/et/node/958> (дата звернення: 01.10.2019).
5. Kooskõlastatud Sisekaitseakadeemia nõukogu 21.06.2018 otsusega nr 1.1-6/440 KINNITATUD rektori 21.06.2018 käskkirjaga nr 1.1-6/440 // Akadeemiast. URL: <https://www.sisekaitse.ee/et/node/958> (дата звернення: 01.10.2019).

Одержано 01.11.2019